

Ptáci - žijí tady s námi

Obdivujeme se ptačímu letu, stavbě těla, zpěvu, dovednostem při stavbě hnízda či péči o mláďata. Vnímáme je po staletí jako posly přírody a příchodu jara. Každého potěší ranní ptačí trylkování po dlouhé zimě. A snad každý si vzpomene na počítání let s kukačkou či jasný zpěv skřivánka pod modrou letní oblohou. Nebo na pohádkové sovi houkání či příběhy o miminkách, která nosí vrána či čáp. Ptáci inspirovali řadu umělců, nacházíme je v pohádkách i v náboženstvích. Zároveň jsou významnými a citlivými indikátory změn v životním prostředí, plní klíčové ekologické funkce a učí nás poznávat přírodní procesy. Kromě toho jsou i významným ekonomickým zdrojem. Prostředí kolem nás se však mění a s ním se mění počty ptačích druhů a zmenšují se i jejich populace. Ptactvo je jednou z nejohroženějších skupin živočichů a potřebují naši pozornost a aktivní ochranu.

CO MŮŽEME DĚLAT VE ŠKOLE, DOMA ČI V OBCI

Ptactvo je ideální skupinou pro propagaci ochrany přírody, vzdělávání o přírodě, místní i mezinárodní spolupráci.

Náměty na osvědčené aktivity:

Terénní ornitologická exkurze či beseda s odborníkem.

Exkurze či vycházka s vyvěšováním budek.

Exkurze či přenocování s vítáním ptačího zpěvu.

Vycházka se sběrem plodů a semen na zimní příkrmování ptactva.

Výlet na záchranou stanicí.

Vyhlášení a realizace soutěže (znalostní, výtvarná, pěvecká, literární, fotografická apod.).

Výstava fotografií, obrázků, výtvarných děl, pohlednic apod.

Přírodovědná stezka s plněním drobných úkolů, testování znalostí a dovedností k tématu.

Rukodělná dílna s výrobou budek, krmítek, pítek, hnízd apod. Následné umístění v přírodě, trvalá péče o ně. Pozorování.

Výstava krmítek či budek a pítek.

Tvořivá dílna – výroba ptačích siluet a obrázků na skleněné plochy (ochrana ptactva před nárazem do skla).

Tematicky zaměřené literární činnosti, tvůrčí psaní.

Projektové a tematické dny ve školách zaměřené na pozorování ptactva, vytváření vlastních atlasů, webů apod.

Výukový či lektorský program ve středisku ekologické výchovy.

Program s poslechem CD, DVD či filmem, hrami, kvízy, křížovkami apod.

Seminář, beseda či jiná vzdělávací akce pro dospělé, např. praktický seminář s ukázkou výroby budek či krmítek.

Prezentace a ukázka výcviku dravců. Praktické ukázky práce s handicapovanými dravci.

Brigáda v parku, lese, školní zahradě apod. Výsadba vhodných dřevin. Vytvoření úkrytu z větví či travin. Umístění budek, pítek a krmítek.

Koncert, například benefice na nákup materiálu na výrobu budek, umístění pítek v ulicích města apod.

Zpracování metodického či pracovního listu pro pedagogy či žáky.

Zpracování a vydání informačních, osvětových materiálů, článku, reportáže.

www.liska-evvo.cz/osvetovekampane

Osvětová kampaň Ptáci – žijí tady s námi, 4. ročník

KOORDINÁTOR: Liska – o.s. pro EVVO ve ZK, infoevvo@seznam.cz, www.liska-evvo.cz 1

ODBORNÝ GARANT: Žabka – centrum ekologické výchovy při SVČ Klubko St.Město, p.o., <http://www.klubkosm.cz> 2

ZAPOJENÍ PARTNEŘI: VIS Bílé Karpaty o.p.s., Veselí n. M., <http://www.bilekarpaty.cz> 3

Dům dětí a mládeže p.o. pracoviště Ekocentrum Chrpa, <http://www.ddmub.cz/> 4

Park Rochus, o.p.s., Uherské Hradiště, <http://www.parkrochus.cz/> 5

Přírodovědné centrum TRNKA při DDM Uherské Hradiště, p.o., <http://www.ddmsikula.cz> 6

Centrum Veronica Hostětín, <http://hostetin.veronica.cz> 7

Muzeum regionu Valašsko, <http://www.muzeumvalassko.cz> 8

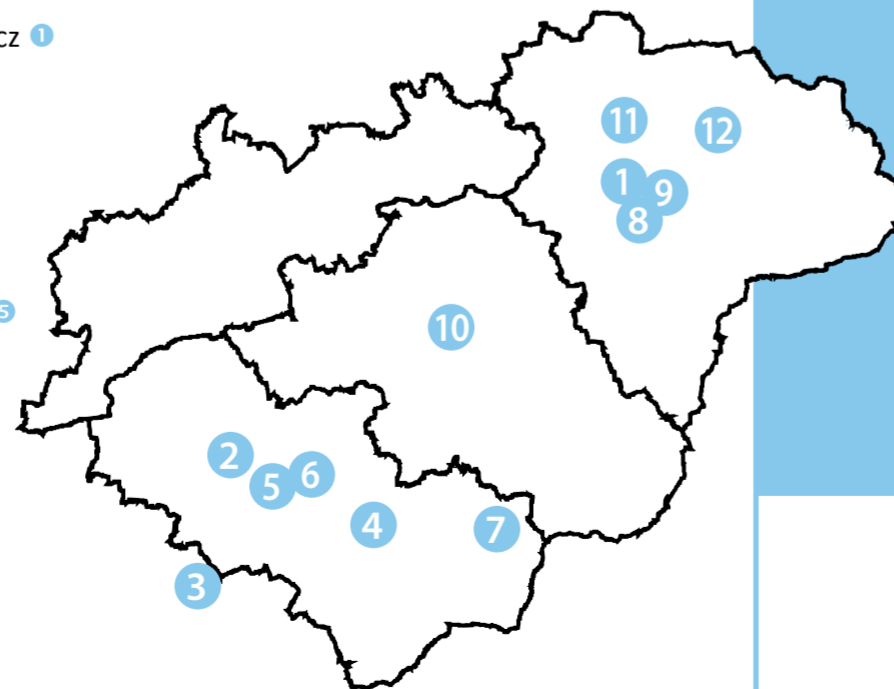
ZŠ Vsetín, Sychrov 97, <http://www.zssychrov.cz> 9

Spolek přátel hradu Lukova, o.s., www.hradlukov.cz 10

ČSOP Valašské Meziříčí, www.ochrancizk.cz 11

SVČ Rožnov pod Radhoštěm, p.o., <http://svcroznov.cz/> 12

Zveme děti, rodiče, rodiny, školní kolektivy i veřejnost na zajímavé akce, které jsme pro vás připravili. Informace najdete na www.liska-evvo.cz i webech zapojených organizací.

PTAČÍ KALENDÁŘ

- 1. duben - Mezinárodní den ptactva
- 1.–2. května - Vítání ptačího zpěvu
- Podzimní Festival ptactva bývá pořádán v době, kdy Evropou a vlastně i celým světem migrují obrovská množství ptáků na své zimoviště, zpravidla jde o první víkend v říjnu.

OCHRANA PTACTVA

V České republice hnízdí asi 190 druhů ptáků a dalších 40 druhů přes naše území pravidelně protahuje. Z tohoto počtu je však přes 143 druhů zapsáno v Červené knize ohrožených živočichů. Za několik posledních desetiletí poklesly stavy volně žijících ptáků natolik, že řadě z nich hrozí bezprostřední vyhynutí. Na naší generaci záleží, kolik jich zachráníme a kolik nenávratně zmizí z naší planety.

Jak můžeme ptactvu pomáhat:

- Výrobou a vyvěšováním budek,
- vysazováním křovin a remízků,
- výrobou a umístěním krmítek, zimním příkrmováním,
- ochranou před úrazy na skle,
- budováním ptačích koupadel a napajedel.

Zdroj: <http://www.veronica.cz/?id=435>

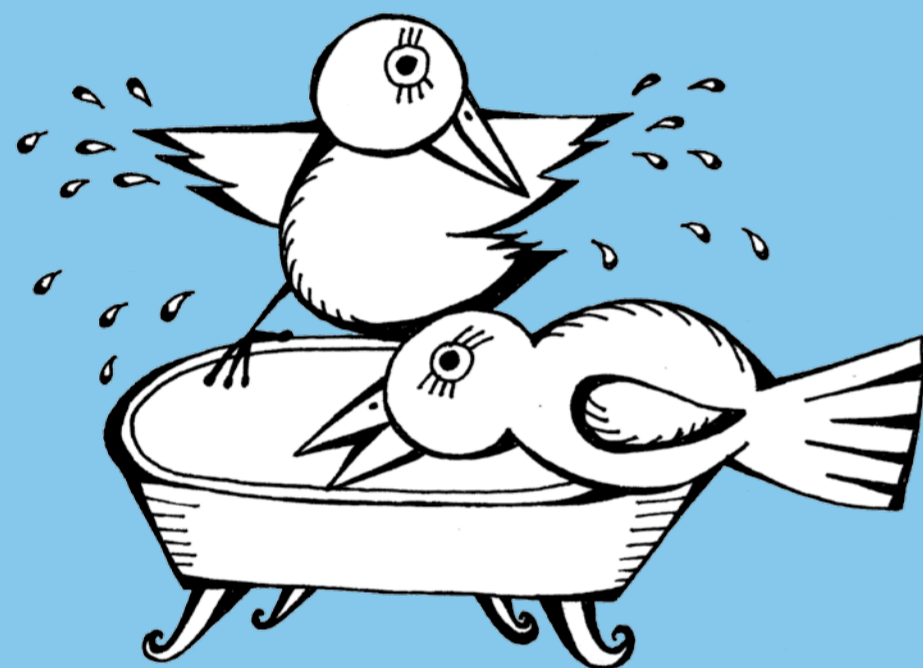

Ptáci - žijí tady s námi

PTAČÍ ZAHRÁDKA

Do zahrady přivábí ptáky potrava, voda, možnost hnízdění a úkrytu. Tedy prostředí, které aspoň trochu připomíná přirozené prostředí. Mnoho ptačích druhů miluje bobule, semena a oříšky, například plody ptačího zobu, dřevšálů, hlohu, olše, skalníku, rakytníku, cesmíny, jeřábu, javoru, zimolezu, růže a slunečnice. Bodláky, štětky a trávy uspokojí drobné semenožravé ptáky a měkké plody i bobule jsou vhodné pro plodožravé druhy – kromě toho přilákají i hmyz, který zase vyhledávají hmyzožraví ptáci. Jako napajedlo i koupaliště s blízkými posedy poslouží mělká část rybníčku, nebo jen vhodně umístěné obrácené víko od popelnice. Denně čerstvá voda bude určitě vítána i v mrazivém počasí. Pro hnízdění jsou vhodné stromy a křoviny, někdy můžeme nahradit kupou větví či svázaním uschlých travin.

Další rady a náměty najdete například na www.abecedazahrady.cz

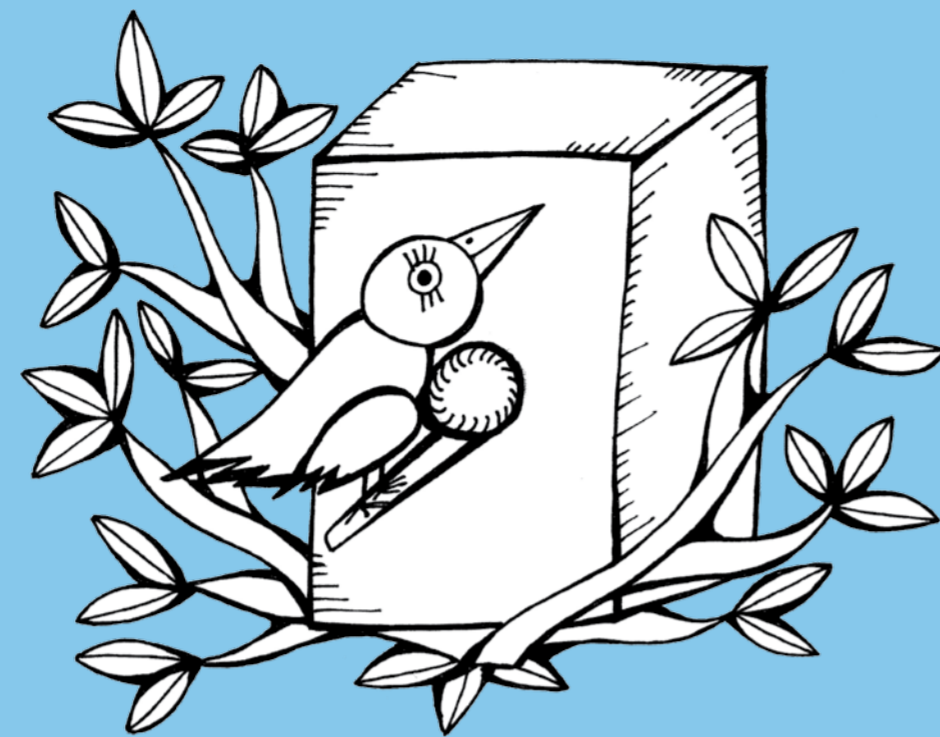
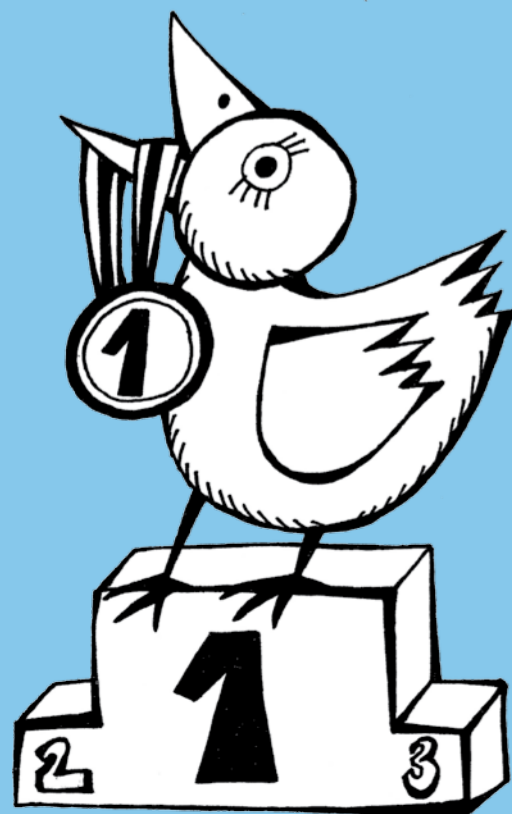

PTÁK ROKU

Kampaň Pták roku organizuje Česká společnost ornitologická (ČSO) od roku 1992. Současně vychází speciální vydání časopisu Ptáci světa – Pták roku.

Ptáčkem roku 2013 je břehule říční, menší příbuzná známé vlaštovky

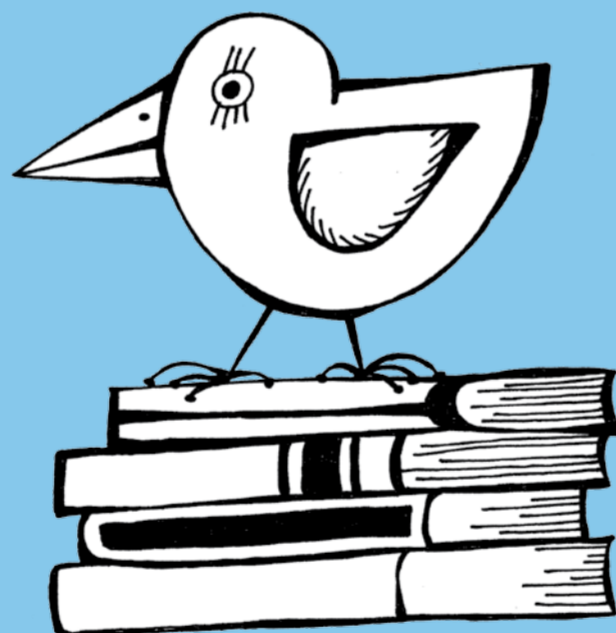
Více na www.birdlife.cz

PTAČÍ BUDKY A PÍTKA

Rozhodli jste se umístit do zahrady ptačí budku či pítku? Jak si ale vybrat, kam a jak je správně umístit a jakým způsobem se o ně následně starat, aby byla ptákům dlouho k užítku?

Rady najdete například na <http://www.veronica.cz/?id=436>, www.abecedazahrady.cz, či v metodickém listu *Lisky* „Pomáháme ptákům v létě“ a na plakátu *Jak vyrobit ptačí budku*.

PTAČÍ VĚDA

Ornitologie může být vědou pro každého. Profesionální i amatérští ornitologové se mohou zapojit do různých velkoplošných nebo dlouhodobých sběrů dat a výzkumných programů České společnosti ornitologické, např.:

- Sledování přiletu a odletu ptáků (fenologická pozorování).
- Vyplnění dotazníku k programu Pták roku.
- Zimní sčítání vodního ptactva.
- Možnost zapojit se do činnosti některé z pracovních skupin.
- Jednotný program sčítání ptáků (pro zkušenější).
- Shromažďování údajů o hnízdění pomocí hnízdních karet.

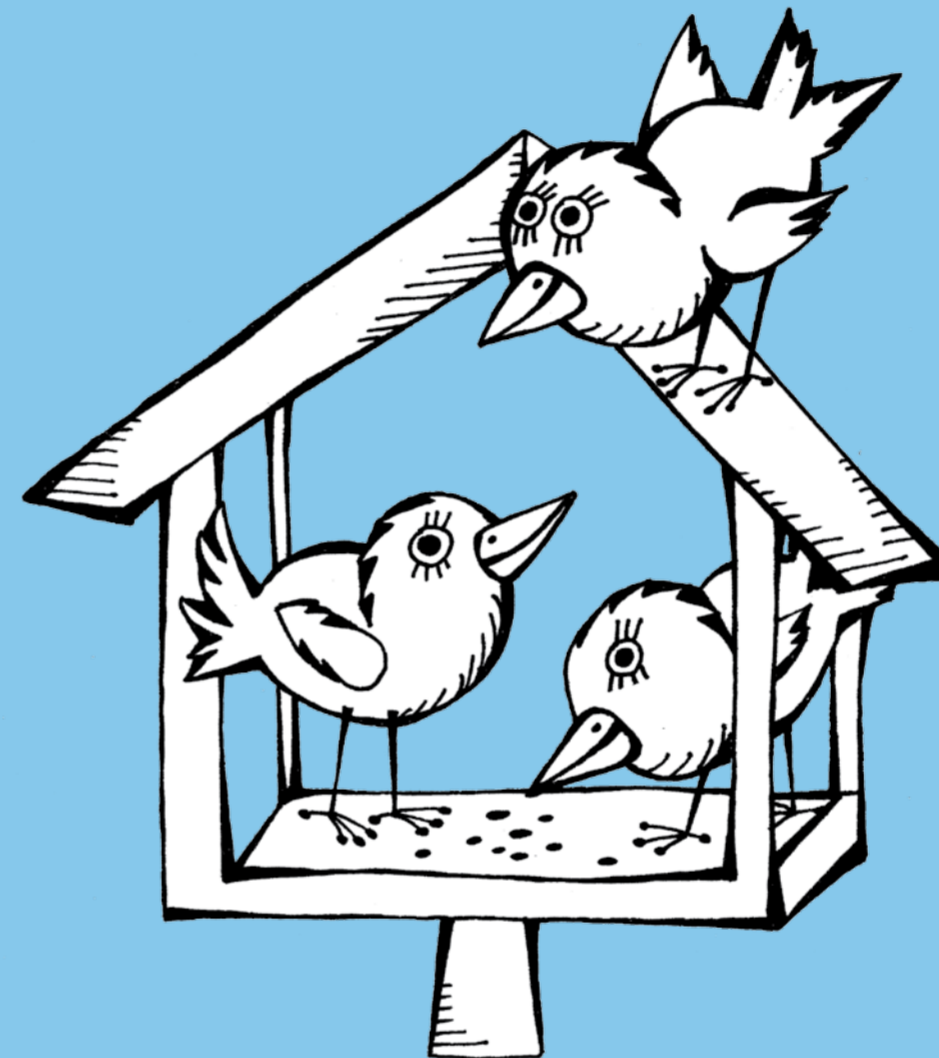
Jedním z nejznámějších programů je kroužkování ptáků, které přináší původní poznatky objasňující zákonitosti migrace ptáků a řadu obecně biologických otázek, významně přispívá i k řešení problémů souvisejících s využitím a ochranou přírodního prostředí.

Více informací a kontakty k zapojení na www.birdlife.cz, e-mail: cs@birdlife.cz

PTAČÍ KRMÍTKA

Mnoho ptačích druhů, které se u nás vyskytují, během podzimu odlétá do oblastí s příznivějším podnebím a s dostatkem potravy. Ptáci zůstávající u nás přes zimu rádi přijmou, především za tuhých zim se silnými mrazy a vysokou sněhovou pokrývkou, pomoc ze strany člověka ve formě příkrmování. Nejrozšířenější a nejznámější je příkrmování na krmítku. Způsobů, jak ptáky příkrmovat, je však podstatně více. Například vysazením vhodných stromů a keřů, jejichž plody se ptáci živí, případně se v nich také ukrývají. Z našich dřevin je to: růže šípková, jalovec obecný, bez černý, dřín, třešeň ptačí, jeřáb (všechny druhy).

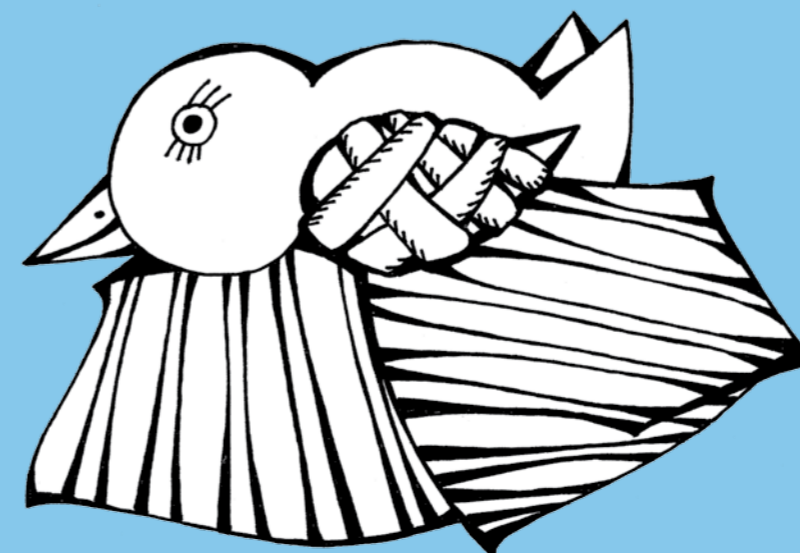
Rady a náměty pro výběr a výrobu krmítka a zásady pro zimní příkrmování ptactva najdete například na: <http://www.bio-info.cz/zijte-bio/ptaci-v-zime-ozivi-vasi-zahradu>
<http://www.bio-info.cz/zijte-bio/volime-vhodne-krmitko-pro-ptaky>
www.zdrava-zahrada.cz
<http://www.veronica.cz/?id=437>

PTAČÍ NEMOCNICE

Našli jste poraněného či opuštěného ptáka? Snažte se jej co nejdříve dopravit k veterináři nebo kontaktujte nejbližší stanici pro handicapované živočichy, která se o něj postará. Více na www.csop.cz či www.birdlife.cz

Ve Zlínském kraji můžete kontaktovat například ochránce přírody z Valašského Meziříčí www.ochranc.cz, valmez@ochranc.cz, či z Hošťálkově sectori@seznam.cz

KDE MŮŽETE HLEDAT POMOC A INSPIRACI K PTAČÍMU TÉMATU:

- Na webu České společnosti ornitologické www.birdlife.cz, nejlepší a nejspolehlivější český internetový „ptačí“ informační rozcestník. Česká společnost ornitologická (založena 1926) je občanské sdružení profesionálních i amatérských ornitologů a milovníků přírody, zastupující v Česku mezinárodní sdružení *BirdLife International*. ČSO vede vlastní projekty výzkumu a ochrany ptáků, vydává odborný časopis *Sylvia* a barevný magazín *Ptáci světa*. Pro veřejnost pořádá přednášky a exkurze včetně Vítání ptačího zpěvu (začátkem května) a Evropského festivalu ptactva (první víkend v říjnu). Do svých řad vítá další zájemce.
- www.ochranaptaku.cz Mimo jiné jak chránit ptáky před nárazy do skel, před predátory, přenosem chorob na krmítka a v budce atd.
- www.birdphoto.cz Uvádí kvalitní snímky ptáků i další záběry z přírody
- www.branakdetem.cz
- <http://priroda-zahrada.cz/tag/nasi-ptaci>
- http://www.rozhlas.cz/priroda/zvirata/_zprava/1017942
- www.abecedazahrady.cz
- www.csop.cz
- www.ptacizahrady.cz
- <http://www.bio-info.cz>
- www.zdrava-zahrada.cz
- <http://www.veronica.cz>
- www.zelenadomacnost.com
- www.liska-evvo.cz
- ZASADIL P., 2001: Ptačí budky a další způsoby zvyšování hnízdních možností ptáků. Metodická příručka č. 20. ČSOP Praha.
- W. Černý: Ptáci
- Singer Detlef: Krmení ptáků v zimě, www.gradac.cz
- J. Dungenl, K. Hudec: Atlas ptáků České a Slovenské republiky, Academia, Praha 2001
- Greta Steenbocková: Ptáci, přírodě na stopě. Computer Press, 2011
- Líska: Jak vyrobit ptačí budku, Vsetín, 2013
- Časopis Ptáci světa, www.birdlife.cz/ptacisvet.html
- Bedrník, časopis pro ekogramotnost, 11/únor 2013 (ročník 11), hlavní téma Ptactvo, www.pavucina-sev.cz
- Mrkvička, bulletin pro MŠ, květnové číslo z roku 2012, www.pavucina-sev.cz
- Ptáci hlasy – výuková pomůcka z dílny Rezekvítku, www.rezekvitek.cz
- Jana Zeřková: Ptačí vystřihovánky, www.chaloupky.cz
- Siluety dravců – např. www.ekokatalog.cz, www.zelenadomacnost.cz

Vydala: Líska – o.s. pro EVVO ve Zlínském kraji
Z. Kalandry 1095, 75501 Vsetín • www.liska-evvo.cz
2013, 1. vydání

Vydáno v rámci projektu „Cestou informací, vzdělávání a osvěty k lidem i k přírodě – regionální informační, vzdělávací a poradenské centrum Lisky pro EVVO ve Zlínském kraji“ pro osvětovou kampaň Ptáci – žijí tady s námi, 4. ročník.

Autor a editor: Mgr. Iva Koutná
Ilustrace: Mgr. Kateřina Mrnůščíková
Jazyková korektura: Bc. Lucie Machalová
Grafická úprava: Dita Baboučková
Tisk: Tisk, s.r.o., Lanškroun

